

REGIO-SELECTIE

Dr. Koen Hermans, Melanie Demaerschalk, Steven Marx, Prof. Dr. Anja Declercq
Lucas K.U.Leuven
20 juni 2007

1. Opstart Regio-selectie

De eerste stap is het definiëren van een regio. Er worden binnen het beleidsdomein WVG allerlei verschillende invullingen aan dit begrip gegeven. Er zijn de gezondheidsregio's, de zorgregio's, de regio's van de CAW's, de regio's binnen de jeugdzorg, de regio's van Kind en Gezin, om er maar een paar te noemen. Het SWVG kiest voor de regio's van Kind en Gezin. Dit sluit aan bij de onderzoekslogica van programma 1a. Dit programma heeft namelijk de bedoeling om drie panels van baby's, kinderen en jongeren op te volgen. Meer bepaald voor de 0-jarigen is het de bedoeling om een groot aantal geboorten (maximum een volledige cohorte) binnen de regio van K&G op te volgen. Bovendien wordt op die manier vermeden dat de regio's niet de grenzen van provincies noch van de arrondissementen overschrijden. Er zijn 62 regio's binnen de werking van Kind & Gezin. De grenzen ervan worden bepaald op basis van het aantal geboorten. Binnen elke regio zijn er jaarlijks ongeveer een 1000-tal geboorten.

De volgende vraag is op basis van welke criteria een 6 tot 9 regio's kunnen geselecteerd worden. Het vertrekpunt vormen drie principes: (1) diversiteit, (2) stedelijkheid, (3) provinciale spreiding. Diversiteit heeft betrekking op de vraagzijde (socio-economische kenmerken van de bevolking). De bedoeling is zowel extreme regio's als gemiddelde regio's op te nemen. Gemiddelde regio's zijn regio's wiens score op de indicatoren aansluit bij het Vlaams gemiddelde. Extreme regio's zijn regio's die sterk lager of hoger scoren dan het Vlaams gemiddelde. Extreme regio's zijn dus regio's die het opvallend slechter doen in vergelijking met de rest van Vlaanderen. Qua stedelijkheid wordt er gestreefd naar stedelijke en landelijke regio's. Qua provinciale spreiding wil het SWVG ervoor zorgen dat elke provincie minstens via één regio vertegenwoordigd is.

Het opsporen van achtergestelde regio's gebeurt in de eerste plaats aan de hand van het onderzoek van Kesteloot e.a. (2006) naar achtergestelde buurten in de Belgische stadsgewesten. Dit moet ons toelaten achtergestelde regio's op te sporen.

1.1 Onderzoek naar achtergestelde buurten in stadsgewesten (Kesteloot e.a., 2006)

De achtergestelde buurten in de Belgische stadsgewesten worden in kaart gebracht op basis van een samengesteld index, die steunt op 22 kenmerken:

1. aandeel eigenaarswoningen
2. beschikbare woonvertrekken
3. staat van de woning
4. aandeel woningen zonder centrale verwarming
5. perceptie van de kwaliteit van de woonomgeving
6. aandeel éénouderhuishoudens met geen enkele persoon met diploma van hoger secundair
7. aandeel alleenstaanden zonder minstens een diploma hoger secundair
8. belang van het aandeel personen met diploma hoger onderwijs ten opzichte van het totaal aantal personen die hun studies beëindigd hebben
9. aandeel huishoudens met kinderen waarvan minstens één persoon in het bezit is van een diploma hoger secundair
10. aandeel 12-25 jarigen die een opleiding volgen in het ASO of die een diploma hebben van minstens hoger ASO.
11. aandeel tewerkgestelden in de tertiaire sector die laag gekwalificeerde diensten verleent
12. aandeel arbeiders in de actieve beroepsbevolking
13. aandeel werkzoekenden in de beroepsbevolking
14. aandeel langdurig werklozen (+ 2 jaar) in de beroepsbevolking
15. aandeel werknemers met contract van onbepaalde duur tov actieve beroepsbevolking
16. aandeel huishoudens waarbij geen enkel lid beschikt over inkomsten uit tewerkstelling
17. aandeel woningen die beschikken over een vaste telefoon
18. uitrusting van huishoudens met PC en internetaansluiting
19. aantal huishoudens zonder auto
20. mediaan inkomen per aangifte
21. indicator voor de subjectieve gezondheidstoestand
22. aandeel vreemdelingen afkomstig van buiten de 15 oude lidstaten van de EU of ander rijk ontwikkelde landen.

Dit leidt tot een 8-voudige typologie van achtergestelde buurten in stadsgewesten. De onderstaande tabel geeft de bevolkingsgrootte per buurt-type voor de verschillende Belgische stadsgewesten. Uit deze tabel blijkt dat 503.549 van de 1.702.997 mensen die zich in België bevinden in achtergestelde buurten in stadsgewesten, in Brussel wonen. Het betreft hier dus bijna eenderde van het totale aantal. Voor Vlaanderen scoort Antwerpen het hoogst. Het Antwerpse aantal is bovendien meer dan dubbel zo veel als de tweede in de lijst, Gent. Wanneer we Antwerpen en Gent onderling vergelijken, blijkt bovendien ook de ernst van de moeilijkheden sterk te verschillen. Wanneer we de eerste drie kolommen optellen, dan heeft Antwerpen meer dan 13.000 mensen in grote

moelijkheden. In Gent is dit aantal slechts 1677. Bovendien gaat het hier om Belgen, terwijl in Antwerpen er een groot overwicht is van migranten in grote moelijkheden.

Het derde Vlaamse stadsgewest met een grote concentratie van mensen in achtergestelde buurten is Oostende, kort op de voet gevolgd door Hasselt. Hasselt staat in deze studie wel voor het stadsgewest Hasselt-Genk. De belangrijkste verschillen tussen beide regio's zijn de graad van moelijkheden en het onderscheid tussen Belgen en migranten. In Oostende bevindt zich het totale aantal zich in lichte moelijkheden, terwijl in Hasselt-Genk 12.469 migranten zich in grote moelijkheden bevinden. Dit onderzoek wijst er dus op dat de grootste achterstelling in stadsgewesten zich achtereenvolgens bevindt in Antwerpen, Gent, Oostende, Hasselt-Genk, Sint-Niklaas en Mechelen.

moernten en typologieën

Tabel 3.

Bevolking woonachtig in buurten in moelijkheden naar type en stadsgewest, met de 30 %- bevolkingsdrempel

(drempel: 30 % van de totale bevolking van de stadsgewesten)

	sociaal in grote moelijkheden		Belgen in grote moelijkheden		migranten in grote moelijkheden		sociaal in moelijkheden		in moelijkheden		in gentrificatie		in lichte moelijkheden		universitaire campus		TOTAAL	
	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten	bevolkings-aantal	aantal buurten
Brussel	17958	13	3697	4	18013	80	11957	17	12521	11	117460	65	157409	100	2434	5	503549	295
Luik	3417	1	10966	14	334	1	4162	7	90133	72	20215	14	151732	158			280959	267
Charleroi	8799	9	6558	8	2724	4	1119	3	136030	139	3662	3	99014	108			257906	274
Antwerpen	717	1	931	1	11595	4	11144	4	25017	11			106957	55			156361	76
Bergen	2985	4	3375	5			365	1	96810	93	8293	7	24256	30			136084	140
La Louvière	2823	2	3438	4			661	1	21416	27			68553	68			96891	102
Gent			1677	3			8797	5			3366	2	63211	28			77051	38
Verviers					3820	2	541	1	14311	14	2262	1	17630	18			38564	36
Namen			2012	2					13881	12	3923	4	12609	13			32425	31
Oostende													27315	20			27315	20
Hasselt					12469	4	3165	4	4953	2			5691	5			26278	15
Doomik									7153	7	7815	6	10167	15			25135	28
Sint-Niklaas							858	1					12999	10			13857	11
Mechelen			1314	1			3318	2			670	1	7223	8			12525	12
Kortrijk							772	1	534	1			8332	9			9638	11
Leuven	1031	1									1593	3	2938	4	361	1	5923	9
Brugge													2536	4			2536	4
Totaal	37730	31	33968	42	211055	95	46859	47	422759	389	169259	106	778572	653	2795	6	1702997	1369

Bron: Kesteloot e.a. (2006)

1.2 Stedelijkheid in Vlaanderen

Naast de concentratie van achtergestelde bevolkingsgroepen is stedelijkheid een tweede selectie-criterium. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen maakt de volgende indeling naar stedelijkheid:

1. Het Vlaams stedelijk gebied rond Brussel

Asse, Beersel, Dilbeek, Drogenbos, Grimbergen, Kraainem, Linkebeek, Machelen, St.-Genesius-Rode, St.-Pieters-Leeuw, Tervuren, Vilvoorde, Wemmel, Wezembeek-Oppem en Zaventem

2. Grootstedelijke gebieden

Antwerpen (delen van de gemeenten Aartselaar, Antwerpen, Boechout, Borsbeek, Edegem, Hemiksem, Hove, Kontich, Lint, Mortsel, Niel, Schelle, Wijnegem, Wommelgem en Zwijndrecht), Gent (delen van Evergem, De Pinte, Destelbergen, Gent, Melle en Merelbeke).

3. Regionaalstedelijke gebieden

Aalst (delen van Aalst en Denderleeuw), Brugge (delen van Brugge, Damme, Jabbeke, Oostkamp en Zedelgem), Hasselt-Genk (delen van Diepenbeek, Hasselt, Genk en Zonhoven), Kortrijk (delen van Deerlijk, Harelbeke, Kortrijk, Kuurne, Wevelgem en Zwevegem), Leuven, Mechelen (delen van Mechelen en St.-Katelijne Waver), Oostende (delen van Bredene, Middelkerke en Oostende), Roeselare (delen van Ingelmunster, Izegem en Roeselare), St.-Niklaas, Turnhout (delen van Beerse, Turnhout, Oud-Turnhout en Vosselaar).

4. Structuurondersteunende kleinstedelijke gebieden

Aarschot, Deinze, Dendermonde, Diest, Eeklo, Geel, Halle, Herentals, Ieper, Knokke-Heist Lier, Lokeren, Mol, Oudenaarde, Ronse, St.-Truiden, Tielt, Tienen, Tongeren, Waregem

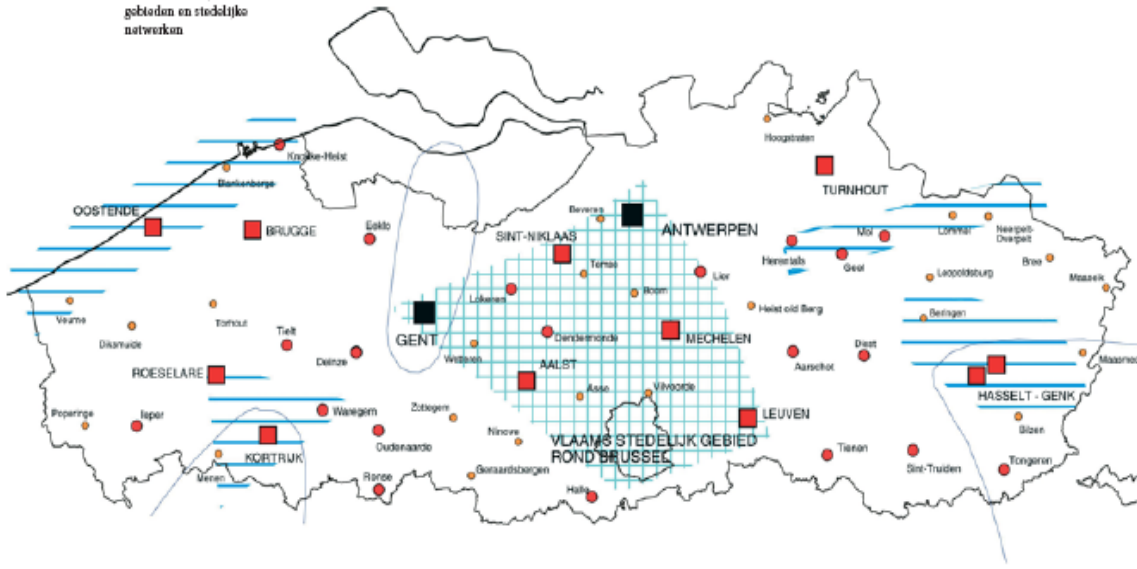
5. Kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau:

Asse, Beringen, Beveren, Bilzen, Blankenberge, Boom, Bree, Geraardsbergen, Leopoldsburg, Maaseik, Maasmechelen, Menen, Neerpelt-Overpelt, Ninove, Temse, Torhout, Veurne, Wetteren, Diksmuide, Heist-opden-Berg, Hoogstraten, Lommel, Poperinge, Zelzate, Zottegem

Dit leidt tot de onderstaande kaart van Vlaanderen. Deze kaart resulteert in de volgende vaststellingen. Ten eerste valt het Grootstedelijk gebied op dat zich uitstrekt binnen de denkbeeldige vierhoek Gent-Antwerpen-Leuven-Brussel. Hiertoe behoren ook Aalst, Sint-Niklaas en Mechelen. Daarnaast zijn er de stedelijke netwerken aan de kust, rond Kortrijk, in de regio Geel-Mol en Hasselt-Genk-Maasmechelen. Op basis van deze kaart vallen ook een aantal weinig of niet verstedelijkte gebieden op: de streek rond Poperinge-Diksmuide-Ieper, Oudenaarde-Ronse-Geraardsbergen, Tienen-Sint-Truiden, de Noorderkempem, Eeklo, Diest-Aarschot, Tongeren, Maaseik, Torhout-Tielt, Deinze.

Kaart 2

Selectie stedelijke gebieden en stedelijke netwerken

SELECTIE STEDELIJKE GEBIEDEN EN STEDELIJKE NETWERKEN

- Grootstedelijk gebied / Vl. stedelijk gebied rond Brussel
- Regionaalstedelijk gebied
- Structuurondersteunend kleinstedelijk gebied
- Kleinstedelijk gebied op provinciaal niveau
- +++ Stedelijk netwerk van internationaal niveau
- Stedelijk netwerk van Vlaams niveau
- Grensoverschrijdend stedelijk netwerk

1.3 Tussentijds besluit

Op basis van achtergestelde buurten in stadsgewesten, stedelijkheid en provinciale spreiding wordt een eerste selectie gemaakt van regio's: Oostende, Ieper, Gent, Oudenaarde, Antwerpen, Mechelen, Tienen, Genk, Geel, Tielt-Winge.

Bijlage 1 geeft aan welke gemeenten tot deze regio's van Kind en Gezin behoren. Tienen, Tielt-Winge en Ieper zijn drie kleinstedelijke gebieden, inclusief een aantal landelijke gemeenten. Antwerpen, Oostende, Hasselt-Genk en Mechelen zijn de steden in Vlaanderen met de grootste concentratie van achtergestelde buurten. Oudenaarde is een interessante regio, vooral omwille van de aanwezigheid van Ronse met zijn hoog percentage geboorten in kansarme gezinnen.

Antwerpen en Gent zijn te groot als regio. Daarom wordt op basis van de cijfers van Kind & Gezin gekozen voor Antwerpen-Noord en Gent 1. Beide scores significant slechter dan het overige gedeelte van beide steden.

2. Socio-economische kenmerken van de regio's

De bedoeling van deze paragraaf is de regio-selectie te onderbouwen aan de hand van een aantal relevante indicatoren die afkomstig zijn uit de lokale statistieken van de Studiedienst van de Vlaamse regering. Deze indicatoren worden voor de geselecteerde regio's verzameld (met uitzondering van Brussel-Noord aangezien ze niet beschikbaar zijn). Gezien de drie doelgroepen (kinderen en jongeren, volwassenen en ouderen) van programma 1 wordt er gekozen voor deze zeven hoofdindicatoren:

- (1) geboorten in kansarme gezinnen
- (2) aantal kinderen en jongeren in BJZ / aantal 0-17 jarigen
- (3) aandeel leefloongerechtigden
- (4) werkloosheidsgraad
- (5) aantal 65+ / aantal 0-64 jarigen
- (6) aandeel gerechtigden IGO en GIB
- (7) SIF-migranten (niet-Europese migranten plus Spanjaarden, Italianen, Grieken en Portugezen).

De eerste twee indicatoren wijzen op armoede en achterstelling bij kinderen en jongeren. Het aantal kinderen en jongeren in de Bijzondere Jeugdzorg is voorlopig weerhouden als hoofdindicator, maar levert wellicht interpretatieproblemen op. Er wordt nog gezocht naar een betere indicator. Gedacht wordt aan het aandeel GOK-leerlingen¹. Leefloon en werkloosheidsgraad worden beschouwd als proxy's voor de socio-economische situatie van volwassenen. Het aandeel 65-plussers is een indicator voor vergrijzing. Het aandeel IGO en GIB is een indicator voor armoede bij ouderen. De SIF-migranten is een indicator voor diversiteit. Het is evident dat er nog heel wat andere indicatoren relevante informatie opleveren. We denken bijvoorbeeld aan het aandeel kinderen met een verhoogde kinderbijslag, het aandeel titularissen met een voorkeursregeling in de ziekteverzekering, het mediaaninkomen,... Zij zullen gebruikt worden om de gekozen regio's verder te omschrijven.

¹ Dat zijn leerlingen die beantwoorden aan minstens één van de vijf gelijke kansenindicatoren: (1) de ouders behoren tot de trekkende bevolking: binnenschippers, kermis- of circusexploitanten of -artiesten of woonwagenbewoners; (2) de moeder heeft geen diploma secundair onderwijs of een daarmee gelijkwaardig studiebewijs; (3) de leerling wordt tijdelijk of permanent buiten eigen gezinsverband opgevoed; (4) het gezin leeft van een vervangingsinkomen; (5) de thuistaal of de taal die gebruikt wordt voor de gangbare communicatie in het gezin is niet het Nederlands.

Regio	Gemeente	bevolking	percentage geboorten kansarme gezinnen	aandeel leefloners (per 1000 inw)	aantal BJZ/totaal aantal 0-17	werk- loosheids- graad	65+ / 0-64 jarigen	aandeel GIB en IGO (per 1000 inwo- ners +65)	Aandeel SIF mi- granten / bevolking
	Vlaams gewest	6016024	5,65	3,50	1,11%	8	17,57%	53,50	2,31%
Ieper	HEUVELLAND	8217	2,53	2,40	0,21%	5,7	17,39%	97,80	0,24%
Ieper	IEPER	34897	5,90	2,70	1,13%	6,8	19,05%	85,60	0,56%
Ieper	LANGEMARK- POELKAPELLE	7780	4,76	1,80	1,12%	5,2	17,59%	82,60	0,13%
Ieper	MESEN	988	12,50	1,00	3,09%	12,5	20,08%	51,30	1,01%
Ieper	POPERINGE	19623	2,60	1,10	1,33%	6,1	18,94%	111,50	0,25%
Ieper	VLETEREN	3636	0,00	1,10	0,90%	5	18,73%	145,40	0,22%
Ieper	ZONNEBEKE	11758	0,93	0,90	0,67%	4,7	18,21%	98,80	0,20%
Totaal Ieper		86899	3,82	1,57	1,03%	6,57	18,62%	96,14	0,36%
Oostende	BREDENE	15118	3,27	2,70	2,16%	8,8	15,62%	57,10	0,56%
Oostende	DE HAAN	11925	5,21	1,90	1,75%	8,2	22,72%	50,70	0,39%
Oostende	GISTEL	11125	2,08	1,80	1,55%	6	16,55%	75,60	0,23%
Oostende	ICHTEGEM	13423	5,79	2,20	1,08%	5,8	16,87%	95,60	0,15%
Oostende	MIDDELKERKE	17841	5,48	5,10	1,33%	8,1	23,84%	54,70	0,56%
Oostende	OOSTENDE	68931	10,51	7,60	2,88%	11,7	24,80%	64,70	1,53%
Oostende	OUDENBURG	8929	3,80	1,10	1,19%	5,3	18,07%	67,70	0,22%
Totaal Oostende		147292	7,13	3,20	2,10%	7,7	21,81%	66,59	0,92%
Genk	AS	7497	0,00	1,20	0,78%	10,2	13,51%	25,20	1,91%
Genk	DIEPENBEEK	17706	1,51	1,40	0,82%	8,4	12,76%	35,50	1,30%
Genk	GENK	63787	5,31	2,10	1,80%	17,7	15,02%	38,30	14,21%
Genk	OPGLABBEEK	9607	3,64	0,50	0,53%	8,4	11,30%	36,10	3,52%
Genk	ZUTENDAAL	6929	1,45	0,60	0,35%	9,4	12,00%	26,70	2,18%
Totaal Genk		105526	3,98	1,16	1,38%	10,82	14,01%	32,36	9,41%

Regio	Gemeente	bevolking	percentage geboorten kansarme gezinnen	aandeel leefloners (per 1000 inw)	aantal BJZ/totaal aantal 0-17	werk- loosheids- graad	65+ / 0-64 jarigen	aandeel GIB en IGO (per 1000 inwo- ners +65)	aantal SIF migranten / bevolking
GENT		233120		14,40	1,66%	13,7	18,22%	64,90	5,03%
Oudenaarde	HOREBEKE	2004	0,00	0,50	0,51%	3,8	19,26%	48,80	0,05%
Oudenaarde	KLUISBERGEN	6161	3,70	1,30	0,63%	5,6	19,30%	53,30	0,31%
Oudenaarde	KRUISSHOUTEM	8130	1,20	0,50	0,63%	4,3	17,41%	100,50	0,26%
Oudenaarde	MAARKEDAL	6468	0,00	0,80	0,59%	4,8	20,28%	72,60	0,17%
Oudenaarde	OUDENAARDE	28517	3,76	2,80	0,85%	5,3	19,49%	58,70	0,69%
Oudenaarde	RONSE	24158	16,98	7,40	2,80%	14	19,01%	44,80	2,68%
Oudenaarde	WORTEGEM-PETEGEM	5977	3,39	0,80	0,47%	4	16,27%	70,00	0,20%
Oudenaarde	ZINGEM	6793	3,33	0,40	0,22%	5,1	18,46%	68,30	0,19%
Totaal Oudenaarde		88208	7,10	1,81	1,27%	5,86	18,90%	64,63	1,04%
Tielt-Winge	AARSCHOT	27864	1,69	1,10	1,14%	6,8	19,19%	43,10	0,51%
Tielt-Winge	BEKKEVOORT	5826	1,75	0,20	0,87%	5	19,24%	77,90	0,41%
Tielt-Winge	DIEST	22740	4,23	2,40	1,04%	8,5	17,26%	54,60	2,10%
Tielt-Winge	HOLSBEEK	9205	3,61	0,70	0,55%	4,3	16,00%	47,40	0,34%
Tielt-Winge	LUBBEEK	13660	0,72	1,00	0,56%	4,4	15,73%	51,60	0,35%
Tielt-Winge	SCHERPENHEUVEL- ZICHEM	22064	5,23	0,50	0,91%	7	19,10%	31,00	0,51%
Tielt-Winge	TIELT-WINGE	10009	1,09	1,10	0,69%	5,3	15,70%	59,30	0,38%
Totaal Tielt-Winge		111368	2,83	1,00	0,88%	5,9	17,78%	52,13	0,78%

Regio	Gemeente	bevolking	percentage geboorten kansarme gezinnen	aandeel leefloners (per 1000 inw)	aantal BJZ/totaal aantal 0-17	werk- loosheids- graad	65+ / 0-64 jarigen	aandeel GIB en IGO (per 1000 inwo- ners +65)	aantal SIF migranten / bevolking
Tienen	BIERBEEK	9147	0,00	2,20	0,81%	4,3	16,52%	31,90	0,50%
Tienen	BOUTERSEM	7532	2,90	2,30	0,37%	4,2	16,49%	43,50	0,66%
Tienen	GEETBETS	5765	4,35	1,20	0,48%	7,2	18,64%	79,00	0,43%
Tienen	GLABBEEK	5189	0,00	0,20	0,58%	4,2	18,69%	52,30	0,35%
Tienen	HOEGAARDEN	6225	2,86	0,80	0,64%	5,7	18,83%	51,70	0,42%
Tienen	KORTENAKEN	7540	0,00	0,70	0,30%	4,5	20,62%	106,40	0,27%
Tienen	LANDEN	14682	1,47	3,40	1,29%	7,7	19,42%	40,40	0,52%
Tienen	LINTER	7037	1,59	1,10	0,38%	5	18,12%	67,70	0,28%
Tienen	TIENEN	31835	6,13	3,70	1,78%	7,9	20,43%	46,70	1,48%
Tienen	ZOUTLEEUEW	7947	0,00	0,50	0,49%	6,3	18,76%	73,20	0,48%
Totaal Tienen		102899	2,98	1,61	0,98%	5,7	19,09%	59,28	0,77%
Antwerpen		461496		9,10	1,84%	15,7	21,12%	57,60	7,72%
Geel	BALEN	20276	3,68	1,00	0,60%	8,1	16,15%	30,20	0,45%
Geel	GEEL	35189	3,19	5,70	0,97%	7,2	16,96%	45,40	0,99%
Geel	LAAKDAL	14951	6,48	0,50	1,16%	7,2	16,28%	52,20	0,52%
Geel	MEERHOUT	9361	3,66	1,30	0,96%	6,8	17,06%	37,90	0,33%
Geel	MOL	32751	2,27	1,00	0,94%	8,3	16,93%	27,80	1,51%
Totaal Geel		112528	3,39	1,90	0,92%	7,52	16,72%	38,70	0,93%
Mechelen		78268	14,61	9,80	1,86%	11,3	18,29%	54,20	5,08%

De onderstaande tabel vat de informatie van de omvangrijke tabellen samen. Telkens wordt vergeleken met het Vlaams gemiddelde.

++ = sterk boven het Vlaams gemiddelde

+ = boven het Vlaams gemiddelde

0 = Vlaams gemiddelde

- = onder Vlaams gemiddelde

-- = sterk onder Vlaams gemiddelde

Deze beoordeling is gebaseerd op een vergelijking tussen het gemiddelde en de score voor de gemeente en moet nog meer geobjectiveerd worden door te werken met aantal standaardafwijkingen om extremen te bepalen.

Tabel 1. De scores van de 10 regio's op de 7 hoofdindicatoren.

	Kansarme geboorte	BJZ	leefloon	Werk- loosheid	65+/0-64	GIB/IGO	SIF- migrant
Ieper	--	0	--	-	+	++	--
Oostende	+	++	0	0	0	+	--
Genk	-	+	--	+	--	--	++
Gent	?	+	++	++	0	+	++
Oudenaarde	+	+	--	--	0/+	+	--
Tielt-Winge	--	-	--	--	-/0	-	--
Tienen	--	-	--	--	+	+	--
Geel	-/--	-	-/--	0	-	-/--	--
Mechelen	++	++	++	+/++	0	0	++
Antwerpen	??	++	++	++	+	0/+	++

Deze tabel leidt tot drie algemene vaststellingen:

1. De geselecteerde regio's van Kind en Gezin verschillen in belangrijke mate qua bevolkingsaantal, gaande van gaande van 86.000 tot 145.000 (zonder Antwerpen-Noord en Gent 1 in beschouwing te nemen).
2. De cijfers op regio-niveau kunnen ervoor zorgen dat intra-regionale verschillen worden weggeveegd. Derhalve is het nodig om voortdurend de cijfers op gemeentelijk niveau in het achterhoofd te houden.
3. Voor elke indicator zijn er minstens twee regio's die sterk afwijken van het Vlaams gemiddelde. Dit laat toe om in Programma 2 veranderingen in de ene regio's te implementeren en vervolgens te vergelijken met een controle-regio.

Per hoofdindicator kunnen we de volgende vaststellingen doen:

1. Aantal geboorten in kansarme gezinnen:
 - a. Grote verschillen tussen de regio's
 - b. Uitschieters zijn Ronse en Mechelen. Daarnaast scoren ook volgende steden en gemeenten hoog: Oostende en Mesen.
 - c. De regio's Ieper (met uitzondering van Menen), Genk, Tielt-Winge, Tienen (met uitzondering van de stad Tienen) en Geel scoren lager dan het Vlaams gemiddelde.
2. Aandeel leefloongerechtigden per 1000 inwoners.
 - a. Ongeveer 50 % van de leefloongerechtigden in Vlaanderen woont in één van de 13 centrumsteden. Dit blijkt ook uit deze cijfers.
 - b. Gemeenten/steden met een groot percentage leefloongerechtigden in onze selectie zijn: Oostende en Middelkerke, Gent (4 keer meer), Ronse, Mechelen, en Antwerpen.
 - c. Gent en Mechelen scoren het hoogst qua aandeel leefloongerechtigden.
 - d. Nog een opvallende vaststelling: Genk scoort éénderde lager dan het Vlaams gemiddelde, ondanks dat het hier gaat om een centrumstad en ondanks dat de werkloosheidsgraad meer dan twee keer meer is dan Vlaanderen. Er is geen enkele gemeente of stad in de huidige selectie die een hogere werkloosheidsgraad heeft dan Genk.
3. Aantal kinderen/jongeren in BJZ:
 - a. Uitschieters zijn : Mesen, Oostende, Ronse en Bredene (een score van meer dan 2 %)
 - b. De regio Oostende scoort als geheel het hoogst. Daarbij vallen ook de hoge scores van Breden, De Haan en Gistel op.
 - c. Scoren significant hoger dan het gemiddelde (meer dan de helft meer, dus tussen 1,60 en 2 %): Genk, Gent, Antwerpen en Mechelen
4. Aandeel ouderen in de bevolking:
 - a. Ook hier scoort de regio Oostende het hoogst, op de voet gevolgd door Antwerpen. Middelkerke, Oostende en De Haan scoren bovendien nog hoger dan het regio-gemiddelde. De stad Oostende is hierbij trouwens de absolute uitschiter.
 - b. Genk scoort zeer laag, wat dus wijst op een jonge bevolking.
5. Culturele diversiteit:
 - a. SIF-migranten wordt hier als indicator gebruikt. Dit zijn de niet-Europese nationaliteiten plus Italianen, Grieken, Spanjaarden en Portugezen.
 - b. Absolute uitschieter is Genk, maar dit kan voornamelijk verklaard worden door het grote aantal Italianen.
 - c. Andere hoge scores: Antwerpen, Gent en Mechelen.

3. Gezondheidsindicatoren op basis van de socio-economische enquête

De geselecteerde indicatoren zijn vooral socio-economisch van aard. Derhalve wordt ook op zoek gegaan naar gezondheidsindicatoren op gemeentelijk niveau. Die zijn terug te vinden in de socio-economische enquête van 2001. Het team van Patrick Deboosere (VUB) heeft de cijfers omtrent

gezondheid en mantelzorg verwerkt. Dit leidt tot de volgende overzichtskaart van België. Deze cijfers zijn gebaseerd op een analyse waarbij gecontroleerd werd voor de invloed van geslacht en leeftijd. De cijfers voor de gemeenten zijn wel afgezet tegen het Belgisch gemiddelde en niet tegen het Vlaams gemiddelde (dat significant hoger is).

Wanneer we deze kaart naast de huidige selectie leggen, kunnen we vaststellen dat de huidige selectie regio's met een slechte of heel slechte score (Oudenaarde, Genk, Tienen, Tiel-Winge) en regio's met een gemiddelde score (Gent, Antwerpen, Ieper, Oostende, Mechelen) of goede score (Geel) bevat.

4. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Daarnaast wordt ook een regio in Brussel gekozen. In Brussel zijn er drie regio's van Kind & Gezin: Brussel-Zuid, Brussel-Centrum en Brussel-Noord. Een eerste criterium vormt de mate van kwetsbaarheid. Aangezien Brussel-Zuid een eerder welstellende regio is, valt deze regio af. Aangezien in de regio Brussel-Noord meer Nederlandstaligen wonen dan in Brussel-Centrum, zal er voor Brussel-Noord gekozen worden. Deze veronderstelling wordt gestaafd door het aantal Nederlandstalige schepenen in deze gemeenten.

	Brussels Gewest	Sint-Jans-Molenbeek	Sint-Agatah-Berchem	Koekelberg	Jette	Ganshoren
Nationaliteit²						
Belg	73,7	73,8	87,1	79,5	85,7	88,8
Marokko	4,2	10,6	1,9	5	2,2	1,3
Italië	3,9	2,7	2	2,2	1,9	1,5
Frankrijk	2,8	2,6	1,7	2,8	1,9	2
Spanje	2	1,6	1,7	1,8	1,3	1,3
Congo	1,6	1,3	0,9	0,7	1	0,6
Turkije	1,2	1	0,2	0,9	0,3	0,2
Inkomensituatie						
Mediaan inkomen	17588	15658	20146	19302	18877	18897
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	4,0	8,2	1,4	3,6	2,5	1,2
Werkloosheidsuitkering	10,0	13,6	8,8	12,8	9,3	8,6
% op actieve leeftijd met een uitkering	15,8	23,8	11,8	18,3	13,6	12,1
Kinderen						
% Geboorten binnen huishouden zonder professionele activiteit	25,4	36,7	18,8	24,7	18,8	17,3
% Geboorten in kansarme gezinnen		27	15	12	11	4
Samenstelling Schepencollege						
Nederlandstalige schepenen		2/10	2/8	1/7	1/9	2/8
Vergrijzing						
Verouderingsindex ³	66,0%	48,6%	78,1%	66,2%	82,9%	112,2%

² We beperken ons tot die nationaliteiten die het meest voorkomen in het Brussels Gewest

³ (>=65 jaar)/(0-19 jaar)

Brussel-Noord als regio bestaat uit de volgende gemeenten: Jette, Ganshoren, Sint-Jans Molenbeek, Sint-Agatha Berchem en Koekelberg. Bovendien behoren hiertoe ook nog enkele buurten van Brussel-Stad : Laken, Neder-Over-Heenbeek en Haren. Qua indicatoren beperken we ons tot die gemeenten die in hun geheel tot de regio Brussel-Noord behoren. Qua nationaliteit blijkt dat er in deze regio opvallend meer Belgen wonen dan gemiddeld in het Brussels Gewest, met uitzondering van Sint-Jans-Molenbeek. Qua socio-economische situatie scoren deze gemeenten beter dan het Brussels gemiddelde, met opnieuw Sint-Jans-Molenbeek als uitzondering.

5. Besluit

Deze nota besprak de socio-economische kenmerken van de 10 geselecteerde regio's. Het is de bedoeling het aantal regio's te beperken tot een zes- à achtstal. Gezien hun socio-economisch profiel wordt er alleszins geopteerd voor : Oostende, Ieper, Gent 1, Antwerpen-Noord, Oudenaarde en Genk. Gezien hun socio-economisch profiel benoemen we ze als "onvermijdelijk".

In deze selectie van "onvermijdelijke regio's" ontbreekt minstens één kleinstedelijke regio. Hiervoor liggen Tienen, Tielt-Winge en Geel in de weegschaal. Deze drie regio's hebben een gemiddeld of positief socio-economisch profiel. Tienen en Tielt-Winge doen het wel slechter qua gezondheidssituatie dan Geel. Daarnaast moeten we ook rekening houden met de provinciale spreiding. Gezien er geen regio uit Vlaams-Brabant aanwezig is, gaat de voorkeur naar Tienen of Tielt-Winge. Er wordt geopteerd voor Tielt-Winge.

Dan blijven Geel en Mechelen over. Mechelen is een interessante regio gezien de sterke diversiteit en het relatief hoog aantal geboorten in kansarme gezinnen. De argumenten ten voordele van Geel zijn : de betere gezondheids- en socio-economische situatie, de internationale reputatie van Geel en, het meer landelijk karakter van Geel (in vergelijking met Mechelen). Derhalve wordt geopteerd voor de regio Geel.

Brussel-Noord zal ook geselecteerd worden, maar enkel voor programma 1a (Kind en jeugd).

De definitieve selectie van de regio's is: Brussel-Noord, Antwerpen-Noord, Geel, Gent 1, Oostende, Ieper, Oudenaarde, Tielt-Winge en Genk.